

ISO 9640

Billeder og fotoskriblerier

Oktober 2022

Havørnen i Vilsted

En augustdag havde jeg fornøjelsen af at møde "den flyvende dør" på en tur til Vilsted Sø.

4

Vandstæren ved Tvebjerg

En charmerende og fotogen lille fugl havde taget vinterophold ved et vandfald i Aars

10

Grib kameraet - kammerat

En flok gåsegribbe på afveje påkaldte sig i sommeren 2016 stor opmærksomhed da de tog ophold i Vesthimmerland.

14

Et skud i tågen

Nogle vejrtyper er bedre end andre når der skal fotograferes. Tåge er bestemt en favorit hos mig.

20

Tekst og foto i denne udgivelse © Per Lyngby

Kontakt: fotolyngby@gmail.com

Publikationen må gerne læses og deles

ISO 9640 - #2

For et par år siden puslede jeg for sjov med at lave mit eget lille fotomagasin - ISO 9640. Her bragte jeg små fotohistorier og supplerede med lidt tekniske oplysninger om kameraer og objektiver.

Nu er der efterhånden kommet så mange nye billeder på kortene, ligesom der er fundet lidt i billedarkivet. Så det er tid til en opfølger, så netop nu sidder du og læser ISO 9640 #2. Hovedtemaet må siges at være fugle, men der har da også sneget sig et par andre fotografiske emner ind på siderne.

Det er billederne, der er det bærende, men der er også tilføjet større eller mindre tekstafsnit, hvor jeg kommer ind på baggrunden for optagelserne og lidt om de tekniske overvejelser, man skal gøre sig.

Akkurat som ved den første udgivelse er der planket en hel fra designet på det nedlagte onlinemagasin f11 Magazine, men ellers synes jeg også, at det er ganske hyggeligt at sidde og lege med lay-out. Det sker i Microsoft-programmet Publisher, som til fulde opfylder mine behov og som er en integreret del af office-pakken.

Flugten til Hvalpsund.....24

Feddet.....22

Forside: Gåsegrib i luften over Vesthimmerland, juni 2016

Denne side: Lærke ved Vilsted Sø forår 2022

Bagside: Tulipan i haven, skudt med makroobjektiv.

Havørnen i Vilsted

Der er altid fascinerende at fotografere fugle, såvel hjemme på foderbrættet som ude i naturen. Den største oplevelse er, at stå i naturen og møde fuglene i deres naturlige element, og kan man så komme i fotografisk nærkontakt med nogle af de helt store fugle, så bliver man nærmest euforisk.

Ved den genoprettede Vilsted Sø er der et rigt og varieret fugleliv, som også omfatter nogle af luftens kæmper - ørnene. Havørnen har rede i den del af området, som er lukket af for at beskytte fuglene og give dem ro - hvilket øjensynligt virker.

Men nu er fugle jo ikke bundet af grænser - de flyver, hvor de vil. Det giver mig og andre mulighed for at møde den "flyvende dør", som ørnene også benævnes, på tæt hold andre steder ved søen.

Jeg har flere gange været ved søen og forgæves kigget op for at få et glimt af den store flyver. Indtil en augustdag i 2019, hvor jeg mødte den to gange. Første gang var den lidt langt væk, men jeg valgte at tage et par såkaldte "doku-skud", så jeg hjemme på computeren kunne tjekke, om det nu også var den eftertragtede ørn, jeg havde fået i søgeren.

Det var det, og den slags giver jo appetit på mere. Så en fredag august trillede jeg igen ud til Vilsted Sø,

som der er adgang til flere steder fra. Jeg valgte det samme sted, som jeg første gang så havørnen, nemlig Holmen, hvor der er kommet en bro, så fodgængere og cyklister kan krydse søen. Det er på det sted, hvor vejen i sin tid gik til Ranum, da søen var afvandet og udlagt som landbrugsjord.

Allerede på vej ned mod parkeringspladsen var der noget at fotografere - et par fiskehejrer, som stillede smukt op til fotografering i den smukke sø, hvor vandet denne vindstille morgen var spejlblankt.

Fra parkeringspladsen gik jeg en tur ud til fugletårnet, hvorfra der er en smuk udsigt over søen over mod Vitskøl Kloster, hvor der er lavet et stryg, hvor vandet løber via en å ud i Limfjorden. En stor del af denne del af søen er udlagt som fuglereservat. Her var også fiskehejrer, og en odder var på morgenfiskeri. Jeg kiggede lidt efter ørne, som holder til i denne del af området, men der var ikke noget at se.

Fra tårnet gik turen ned til den smukke bro, men bortset fra lidt småfugle og endnu et par hejrer, kom der ikke noget på kortet. Jeg så en stor fugl trække ud over fjorden i det fjerne og tænkte, at ørnen nok havde valgt at fiske i Limfjorden denne morgen.

På vej tilbage mod bilen kiggede jeg mig over skulde-

ren, og så den velkendte silhuet af en stor fugl. Kameraet blev hevet op til øjet og der blev zoomet helt ind på 600 mm. Og jo, det var fiskeørnen, som havde retning mod broen. Jeg kunne ikke nå at flytte mig, og valgte at holde kameraet rettet mod fuglen, althens der blev trykket på udløseren en del gange.

Havørnen passerede hen over broen, stadig i søgeren på mit kamera, og pludselig fornemmede jeg, at den kiggede ned og begyndte at skifte retning. Udløseren blev holdt nede, og jeg fulgte ørnen, medens den dykkede ned mod søen og greb ud efter et eller andet i vandoverfladen, for så at stige op igen og fortsætte mod Vilstedsiden af søen.

Jeg blev stående et stykke tid, men ørnen returnerede ikke samme vej, som den var kommet. I bilen kunne jeg overføre billederne til min tablet og se dem i lidt større udgave - og jeg var godt tilfreds, med hvad jeg så. Kvalitetsmæssigt rimeligt gode billeder af hele forløbet. Havde jeg stået ved broen, havde det været endnu bedre, men bestemt ikke dårligt.

Hjemme ved PC'en blev billederne lagt ind og billedbehandlet - man kan se de bedste her i forbindelse med denne lille historie.

Nikon D500 med Tamron 150-600 G2
1/2000 sekund, 600 mm, f. 8, ISO 500

Valgt ud fra serie af flere fotos.

Havørnen er dykket ned mod søen for at fange sit bytte.

Nikon D500 med Tamron 150-600 G2, f. 8, 600 mm, 1/2000 sek, ISO 900

Vandstæren ved Tvebjerg

Et opslag på Facebook af en gammel fodbold- og fotoven førte til, at jeg et par januardage fik fornøjelsen af at opleve og fotografere den charmerende lille vandstær. Fuglen, som slet ikke er nogen stær, men er på størrelse med en, er en sjælden ynglefugl i Danmark, hvorimod den er en forholdsvis hyppig vintergæst.

På engelsk kaldes vandstæren også "dipper", hvilket man forstår, når man har set den sidde og "gumpe" på bredden af en rislende bæk for så pludselig at dykke ned under vandoverfladen på jagt efter føde. Snart efter er den oppe igen og igen på plads på bredden eller på en gren eller en sten i jagten på mad.

Naturområdet Tvebjerg ved Aars er bynært og et yndet område for folk, som vandrer, løber eller cykler. Her er flere stier, et madpakkehus, en stor sø, som løber via et lille vandfald til en bæk, der strømmer videre ud mod Halkær Bredning.

Det er netop sådanne steder med rent, rindende vand, som er vandstærens foretrukne opholdssted, når den er på vintervisit i Danmark.

Fuglen virker til at være ret territorial, hvilket vil sige, at den fouragerer i et forholdsvis afgrænset område, hvilket jeg også har konstateret, de to gange jeg har besøgt den.

Fuglen er sky, men heller ikke mere end det gør noget. Jeg har således kunnet nærme mig den og komme på rimelig fotografisk afstand med min 150-600 mm tele. Kommer jeg for tæt, letter vandstæren og flyver i lav flugt hen over vandet til en sten eller en pind lidt længere henne ad vandløbet. Går jeg så rundt og nærmer mig fra den modsatte side, vil den snart være tilbage ved udgangspunktet. Sådanne oplevede jeg det, og der var masser af muligheder for at fotografere.

Ganske vist var lyset ikke optimalt, gråvejr, men mine kameraer kan arbejde ved rimelige høje iso-værdier, uden at billederne bliver helt umulige. Jeg bruger normalt auto-iso, hvor jeg på forhånd har valgt en mindste lukkehastighed, som kameraet så indstiller iso efter, så det passer. Er lyset godt, får jeg den ønskede lukkehastighed ved lav iso, og skulle lyset blive dårligere, beholder jeg min fastsatte lukkehastighed, medens kameraet skruer op til den iso, der er nødvendig. Jeg skyder med størst mulig blændeåbning for at få så meget lys ind til censoren, som muligt. Det vil i praksis sige blænde 5 til 6,3, da den varierer i forhold til, hvor meget jeg zoomer ind.

Det optimale i sådanne fotosituationer er at være alene, så der ikke er for mange ting til at forstyrre vandstæren, som så ville takke af og fortrække til lidt mere uforstyrrede områder.

Mine to fototure til Aars var begunstiget af, at jeg stort set havde området for mig selv, og således kunne arbejde mig frem til vandstæren stille og roligt. Ved vandfaldet, hvor fuglen ynder at opholde sig, fik jeg flere gode billeder af den charmerende fugl, som næsten velvilligt stillede op til fotografering.

Jeg har en enkelt dag været på besøg, hvor vejret var lidt mere solbeskinnet - til gengæld var der så ingen vandstær. Men så finder man naturligvis bare andre motiver i det smukke område, som også rummer isfugl og bæver. De to er nu nok knap så lette at komme tæt på som vandstæren...

Nikon D500 med Tamron 150-600 G2 1/2000 sekund, 600 mm, f. 8, ISO 500

Valgt ud fra serie af flere fotos.

Grib kameraet
kammerat. . . .

Gåsegribbe i luften over Vesterris

Nikon D5600 med Tamron 150-600 mm, 210 mm, 1/1250 sek, f. 6,3, ISOiso 100

En grib holder pause på et tag.

*Nikon D5600 med Tamron 150-600 mm,
600 mm, 1/500sek, f. 6,3, ISO 400*

Fuglefotografering er en disciplin, som ofte kræver tålmodighed og et indgående kendskab til fuglenes adfærd.

Men nogle gange kommer muligheden så at sige lige ud af luften, og så er det bare at gribe chancen og kameraet.. F.eks. en sommerdag i 2016, hvor en stor flok gåsegribbe valgte at henlægge deres domicil til Vesthimmerland i nogle dage. Dage, hvor fuglene blev genstand for en del opmærksomhed, også min, selv om det egentlig ikke var fuglene, jeg tog ud for at fotografere.

Denne historie skal ikke så meget handle om det fototekniske ved at fotografere fugle, for det var såre let...

Det hele startede i det sydlige Aalborg, hvor den store flok gribbe blev observeret første gang. Fuglene trak lidt mod øst og fandt nogle træer at overnatte i. Senere dukkede de så op lidt længere mod syd, nemlig i Vesterris Plantage ved Aalestrup. Det rygtedes hurtigt, og snart var der forsamlet en del fugleinteresserede og andre nysgerrige i området.

Det var egentlig den store interesse, som fik mig til at gribe kameraet og køre til Vesterris en søndag formiddag, da jeg ville lave en artikel om det til et medie, som jeg skriver til. Da jeg ankom, kunne jeg godt se, at der var mere end almindelig søndagstrafik på den lille vej. Bilerne stod tæt i vejsiden, og folk med kikkerter og kameraer stod og spejdede op mod himlen og ud over markerne, hvor gribbene kredsede rundt.

Jeg tog fotos af de mange mennesker - og også nogle af gribbene, som dog var lidt langt væk. Og så valgte jeg at køre hjemover via en anden rute, end jeg var kom-

met. Jeg fortsatte nemlig til Testrup og drejede af mod Østrup. Ved rundkørslen, so leder mod A13 i øst og Farsø i vest, så jeg pludselig de mange gribbe, som svævede hen mod en nærliggende gård og slog sig ned.

Jeg kørte efter fuglene, og ind på en lille grusvej, hvor jeg kunne konstatere, at der kun var en enkelt bil mere end min. På møddingen lå en død gris, og så forstår man jo udmærket ådselsfuglenes valg af landingsplads.

Jeg kunne komme helt tæt på de store fugle, som med mad serveret på et sølvfad, eller en mødding, ikke ænsede, at der blev fotograferet på livet løs. Jeg vidste, at der var nu, der skulle knipses, inden karavanen af biler kom rullende ovre fra Vesterris.

Kameraet, som jeg havde grebet i farten, var min søns Nikon D5600 monteret med min egen Tamron 150-600 tele, så jeg kunne let få gode billeder af gribbene. Snart efter var det så fotogribbene, som kom til gårdspladsen, og jeg fortrak hjemover for at skrive min artikel.

Gribbene holdt til i Vesthimmerland i 3-4 dage, inden de igen lettede og satte kursen sydover mod himmelstrøg, der er mere naturlige for dem. En lille måneds tid senere blev det dokumenteret, at fuglene var observeret på en foderplads i Italien.

Der er sjældent, at gåsegribbe runder Danmark, og når det sker, er det som regel en enkelt fugl, som vind og vejr har sendt på afveje. Derfor var det ekstra sensationelt, da gribbeflokken på mere end 30 fugle i sommeren 2016 satte Vesthimmerland på det ornitologiske Danmarkskort.

Et skud i tågen

Tågesnak om fototeknik

Det er en gammel skrøne, at der skal være høj solskin, for at der er godt fotovejr. Faktisk er den slags vejr noget af det dårligste fotovejr overhovedet. Men det er nok fra fotografiens barndom og ungdom, hvor filmmaterialet og udstyret ikke var så lysfølsomt og derfor havde brug for nogle Lumen for at fastholde motiverne.

Mange fotografer ynder de tidlige morgentimer og timerne lige før solnedgang, hvor lyset nærmest er perfekt til at skabe struktur og stemning i billederne. Og med vores dages digitale kameraer, er svigtende lys ikke længere nogen udfordring.

Personligt kan jeg også godt lide en tåget dag, hvor konturerne forsvinder og motiverne ligger i et nærmest spøgelsesagtigt lys. Skulle solen så ligge på lur og give et dejligt diffust lys, så er det bare lækkert.

Der er nogle ting, som man bør tænke over, når man fotograferer i tåge - jeg gør i alle tilfælde.

Der skal være dybde i motivet, en lang allé, en sti med træer, som hænger ind over eller en vej, som fortaber sig i tågen.

Det klassiske råd om at have en forgrund, spiller også ind her. Kan man finde en ting, som kan placeres i forgrunden og stå lidt i kontrast til den disede baggrund, så får man en god virkning. Der må også gerne være markante objekter i mellemgrund og baggrund - det sidste kan være svært, hvis tågen er meget tæt.

Hav fokus på dine kamerainstillinger. Det sparsomme lys kan kræve, at du bruger stativ eller skruer op for kameraets iso, som afgør, hvor lysfølsom chippen er. For høj iso kan betyde grynede billeder, men det kan faktisk også være en god effekt. Det vigtigste er, at man er bevidst om, hvad man gør.

Kan man komme lidt op i højden, så man kommer over tågen, kan man også få nogle meget virkningsfulde billeder, hvor kontrasten mellem disen og det skarpe lys er det væsentligste virkemiddel.

Og så et sidste råd af mere sikkerhedsmæssig karakter: Finder du et godt motiv ved landevejen, er det vigtigt, at du passer på dig selv. Parker din bil, så den ikke er til fare for andre i tågen, og lad være med at stå på eller nær kørebanen, når du fotograferer.

Næste gang tågen lægger sig, bør du fatte kameraet og komme af sted - motiverne gemmer sig derude i det slørede landskab.

En tåget dag på Farsø Kirkegård.

Nikon Z6 II med 24-200. 150 mm, 1/640 sek, f. 6,3, iso 1600

En tåget dag i søanlægget i Farsø.

Nikon Z6 II med 24-200. 24 mm, 1/1250 sek, f. 5,6, iso 200

Flugten til Hvalpsund

Jernmænd- og -kvinder i fjorden

Sport er en disciplin jeg ynder at dyrke indenfor fotografi - specielt fodbold men også andre slags sport, når muligheden byder sig.

For nogle år siden startede en gruppe lokale atleter et triathlonstævne i Hvalpsund. Den slags er der mange af rundt omkring, men det særlige ved dette stævne er, at der er start fra en færge. Deltagerne sejles med færgen Mary ud på Limfjorden, hvor færgens tågehorn er startskuddet til, at de fra færgens rampe skal hoppe i fjorden og tilbagelægge 950 meter, ind de får fast jord under fødderne og kan afslutte med at cykle 45 kilometer og til slut løbe 10,5 kilometer.

Fotomæssigt er det lidt af en udfordring, fordi man ikke kan være flere steder på een gang, og det vil være godt at få billeder af starten såvel ude fra færgen som inde fra land eller evt. fra en følgebåd. Det første år løste vi det problem ved at jeg havde min søn Morten med som co-fotograf.

Teknisk skal der ombord på færgen bruges vidvinkel til moderat tele, så man kan få det store vue med alle

svømmerne på rampen og fjorden og landskabet i baggrunden. Samtidig skal der også være mulighed for at komme lidt tættere på deltagerne, hvor man måske kan fange et spændt ansigtsudtryk eller et forløsende grin, når deltagerne snakker sammen lige før start.

Inde på land er der helt klart brug for en lang tele, så man kan fange deltagerne og færgen ude på fjorden. Det er desuden vigtigt, at man forinden har gjort sig klart, hvorfra starten går, så man kan placere sig i den rigtige vinkel.

Da der er så mange deltagere, at man har 2 starter, kan jeg som regel også dække begivenheden ind alene. Første år fik jeg endda mulighed for at komme med en følgebåd ud på fjorden. Det giver mulighed for gode nærbilleder af svømmerne i vandet og ligeledes af hjælperne i både og kajaker, som er klar til at hjælpe, hvis der opstår kriser.

Det første år var der en frisk vind over Limfjorden, og vandtemperaturen var ikke for høj, så det betød, at flere deltagere måtte give op forholdsvis tidligt, simpelthen fordi de ikke var forberedte på mødet med fjorden. Nogle havde nok trænet lidt i en svømmehal og tænkt, at det gik jo fint. Men at komme ud i åbent vand, hvor man ikke kan orientere sig på grund af bølgerne, er en helt anden udfordring.

Billeder på denne side:
Diverse Nikon-kameraer

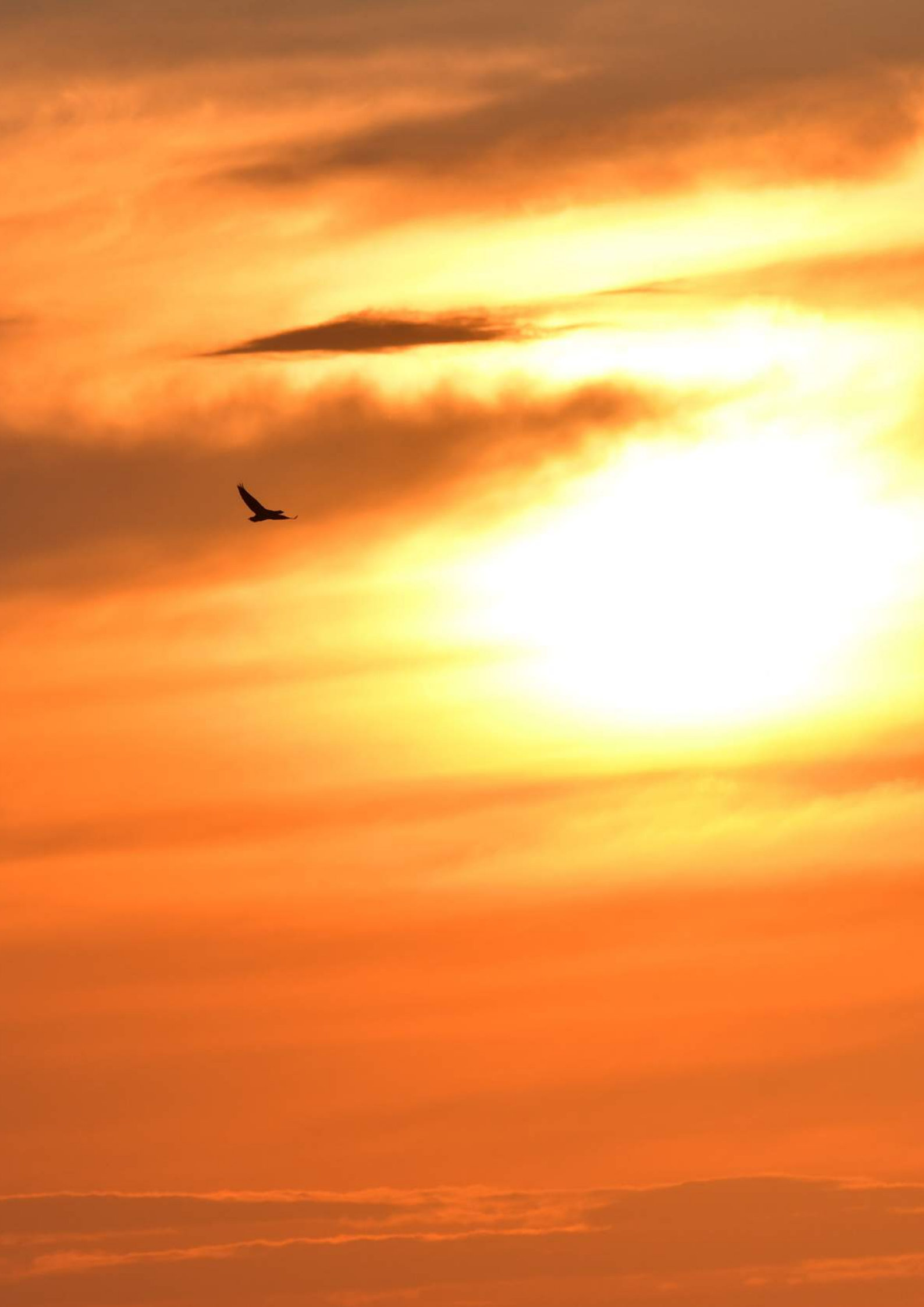
En træt svømmer hjælpes op i beredskabets følgebåd. I baggrunden en af de kajaker, som også kan hjælpe svømmerne.

Nikon D500 med Tamron 150-600. 600 mm, 1/1250 sek, f. 6,3, iso 500

Fuglene på Feddet

Gennem tre generationer har familiesommerhuset i Risgårde været en oase for mennesker og hunde i min familie. "Feddet" er stedet, hvor vi slapper af og nyder naturen med langt til nærmeste nabo og kort afstand til fjord og fugle.

Ænder og gæs har der altid været mange af i området, og rovfugle som tårnfalk og rørhøg har også hørt til de faste indslag i naturbilledet.

Gennem de seneste år har vi fået besøg af en lille flok skestørke, som holder til i et vådområde lidt nordvest for sommerhuset. Der er tale om en flok på 6-8 fugle, og noget tyder på, at de også er begyndt at yngle i området.

Skestorken er slet ikke en stork, men det er nærliggende med det tilnavn, da den er hvis og har samme størrelse som en stork. Næbbet er karakteristisk og skeformet, så den kan gå og rode ting op på det lave vand, hvor den ynder at finde sin føde.

Fra at være en gæst, som kun sås på træk, er skestorken blevet en fast del i den danske natur igen. I det nordjyske er der foruden den lille koloni i Risgårde også skestørke i større antal i Lille Vildmose, ved Vejlerne og ved dæmningen ved Ulvedybet mellem Gjøl og Øland.

